

ДО ПРОБЛЕМИ ПРОСТОРОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ТЕАТРАЛЬНОГО БУЛЬВАРУ В МІСТІ ДНІПРО

Автор – Третяк Юлія, студ. гр. АРХ-19-2мп
Науковий керівник – доц. каф. дизайну на реконструкції архітектурного середовища
Славінська О. О.

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

Театральний бульвар сьогодні – це одне із знакових місць, без якого неможливо уявити центр міста Дніпро. Але з'явився він на карті міста якихось 40 років тому. Ще одна історична особливість – бульвару ніколи не існувало до цього в планах міста. Ідея його створення виникла під час реконструкції театру ім. Т. Г. Шевченка [1]. Бульвар повинен був зв'язувати пішохідним простором три театри: Театр Опери та Балету, Дніпровську Філармонію та театр ім. Т. Г. Шевченка. Так званий «Театральний бульвар» мав перетинати пішохідною трасою два міських квартали вздовж пр. Д. Яворницького, від вул. Ю. Словацького, через вул. Воскресенську, до вул. В. Мономаха.

Зараз цей простір не є остаточно сформованим і здебільшого залишається у занедбаному стані. Заважають реалізації безперервного пішохідного зв'язку: залишки зруйнованого літнього кінотеатру «Експрес», гаражі, торгівельні ряди книжкового ринку, недобудовані величезні залізобетонні каркаси непарного боку Театрального бульвару та стихійна забудова торгівельними павільйонами.

Якщо заглибитись у історію міста, то перші сто років Катеринославу на частині місця теперішнього Театрального бульвару протікала річка Половиця, яка використовувалася мешканцями для різних господарчих потреб, у місці зруйнованого літнього кінотеатру Половиця зливалася з річкою Жабокряч, а вулиця що перетинала Жабокряч називалась Проточною (зараз вул. Воскресенська). З 1840-х рр. проводилися роботи по влаштуванню цегляних колекторів, по яких вже під землею протікали невеличкі річки з давніх балок (балка Кленова і Довга) [2]. Ці роботи спочатку обмежилися лише червоною лінією проспекту. Але відкрита канава існувала ще в 1890 р., коли тут був побудований Англійський клуб. Річку завели в колектор тільки в 1900-х рр. а вулицю перейменували в Клубну.

Таким чином на початку ХХ ст. тут сформувався епіцентр культурно-громадського життя Катеринославу. Поряд з Англійським клубом (Будинок офіцерів, вул. Воскресенська, 3) в 1912 р. було зведено театр-клуб Громадських зборів за проектом О. Гінзбурга (Філармонія, вул. Воскресенська, 6). А в 1913 р. впритул до Англійського клубу було зведено об'єм театру (основа театру ім. Т. Г. Шевченка, вул. Воскресенська, 5). Всі три будівлі утворили новий містобудівний вузол.

До 1970-х рр. архітектори поступово дійшли до ідеї вивільнення району від «зайвої» забудови і влаштування площі перед театром ім. Т. Г. Шевченка для розкриття його фасаду та влаштування нового пішохідного зв'язку в середині кварталу. Для цього після повені 1977 р. було знесено один з будинків (вул. Воскресенська, 7). Будівлю театру ім. Т. Г. Шевченка в 1979 р. було капітально реконструйовано по проекту авторського колективу «Укржилремпроект», а площа перед театром та її благоустрій до вул. В. Мономаха проводилися по проекту Є. Яшунського та Л. Халявського. Завершенням забудови бульвару повинен був стати ще один театр – Театр юного глядача (поряд з вул. В. Мономаха) [3].

Дев'яності роки ХХ ст. Театральний бульвар отримав нову функцію – тут розташувався галасливий та різношерстий книжковий ринок. Проте вже до 2005 р.

більша частина бульвару виявилася зайнятою магазинами побутової техніки та кафе. У середині 2000-х рр. на місці так і не побудованого ТЮГу здійнявся офісний хмарочос.

За 40 років за концепцію вирішення ідеї Театрального бульвару бралось багато архітекторів. Всі вони розвивали його основну концепцію – «культурний коридор» у центрі міста. Зупинимось на окремих з них. Це проекти вже нового тисячоліття.

В 2003 р. колектив під керівництвом архітекторів С. Лаврентьєва та Е. Чубарова розробив проект комплексної реконструкції бульвару – забудова багатоповерховими будівлями з офісами, магазинами, кафе. Відповідно до проекту, квартал між вул. В. Мономаха та Воскресенською було передбачено перетворити на пішохідну зону європейського типу. За проектом усі тимчасові павільйони кафе та магазини підлягали зносу, а на їх місці передбачалося влаштування суперсучасного ансамблю із декількох висотних будівель різноманітного призначення. Центральним об'єктом композиції повинна була стати 19-поверхова адміністративна будівля з панорамними ліфтами та 4-поверховим паркінгом. Проект також передбачав будівництво 9-поверхового торговельно-ділового центру, який мав об'єднуватися з пр. Д. Яворницького критою галереєю. Проект було розроблено тільки для ділянки між вул. В. Мономаха до вул. Воскресенська [4].

А вже у 2019 р. архітектор Олександр Сорін (НПП «Студія-7 ЛТД») представив нову масштабну концепцію забудови Театрального бульвару від вул. Воскресенської до вул. Ю. Словацького з виходом на площу оперного театру. Саме на місці «Експресу» планувалося будівництво величного комплексу, який мав бути смисловим ядром проекту. Проектом передбачалося зведення багатофункціонального комплексу «Воскресенський», складної у плані форми із змінною поверховістю (з максимальною висотністю до 10 поверхів). У ньому пропонувалося розмістити об'єкти торгівлі, офіси, паркінг, а також житло в апарт-готелі, що виходитиме на пр. Д. Яворницького. Також проект передбачав створення красивої площі за пам'ятником Шевченка [5]. Не зважаючи на запевнення автора, про збереження концепції бульвару, проєктована забудова перекриватиме цей простір, не відповідаючи культурній спрямованості функції бульвару і порушуватиме охоронну зону пам'ятки архітектури національного значення – будівля Гінзбурга (Театр-клуб) [6].

Головний висновок – проблему реконструкції бульвару ще не завершено. Вирішення цього питання досі залишається актуальним для міста. Можливим і правильним на нашу думку є організація нових архітектурних конкурсів з вирішення цього містобудівного вузла. А поки можливі проробки цієї задачі в дипломних проектах студентів нашої академії. Таким може стати заявлений нами проект арт-центру з прилеглою ділянкою.

Список використаних джерел

9. Рычков П. Реконструкция театра им. Т. Г. Шевченко в Днепропетровске. *Архитектура СССР*. (март-апрель). 1984. С. 49–51.
10. Харлан О. В. Половиця: в епіцентрі сучасного міста. Рекомендаційний бібліографічний показник. Дніпро : ДОУНБ, 2019. С. 20.
11. [Електронний ресурс] https://www.dnipro.lib.dp.ua/bulvar_teatr.
12. [Електронний ресурс] <https://gorod.dp.ua/archi/?pageid=914..>
13. [Електронний ресурс] https://gorod.dp.ua/history/article_ru.php?article=1416.
14. [Електронний ресурс] <https://gorod.dp.ua/news/168341>.